

brali več kakor v 2. letu 546:98 K ali za 846:42 K več kakor v prvem letu.

Iz teh števil je razvidno, da društvo vidno napreduje. Kot „liberalec“ sem zapisal na čelo društvene blagajniške knjige kot društveno geslo A. M. Slomška besede: „Brez božje pomoči je vse naše prizadevanje brezuspešno“. Številke, ki nam izkazujejo viden napredek v našem društvu, nam pričajo, da počiva blagoslov božji nad njim. Dal Bog, da bi rosil blagoslov božji na društvo tudi v bodoče!

(Sprejeto.)

3. Volitev odbora.

Izvoljen je bil jednoglasno zopet stari odbor in sicer gg.: Andrej Žumer, predsednik; Frančišek Gabršek, I. podpredsednik; Jožef Cepuder, II. podpredsednik; Juraj Režek, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; Frančišek Črnagoj, Engelbert Gangl, Jakob Furlan in Janko Likar, odborniki.

Pregledovalcem računov so bili izbrani gg.: Anton Javoršek, Maks Josin in Ivan Krulec.

Književnost in umetnost.

Kaiser Franz Josef I. Von Joh. Emmer. V zalogi C. Daberkowi na Dunaju. Tega patrijotiskega dela je izšlo 8 snopičev, v katerih se opisuje družinsko življenje v cesarski hiši, starši Nj. Veličanstva, nepozabni nadvojvoda Frančišek Karol in mlada leta cesarjeva. Cena posameznim snopičem je 30 kr. Zelo pripravna knjiga za šole in okr. učit. knjižnice.

II. koncert „Glasbene Matice“ dne 12. prosinca se je izvršil ob jako lepi in obilni udeležbi občinstva zopet na čast našemu glasbenemu zavodu in v ponos slovenskemu narodu. Proizvajale so se tri klasične in težke skladbe in sicer: I. Ludwig van Beethoven: Simfonija „Eroica“ za veliki orkester. II. Camille Saint-Saëns: Koncert za cello z orkerstrom. III. Karel Bendl: Sveti večer, narodna povest v dveh delih za soli, osmeroglasen mešan zbor in veliki orkester. Ne bomo koncerta podrobno ocenjevali, omenimo samo, da so se vse tri točke izvajale prav mojstrski v veliko zadovoljnost občinstva, v čast solistom in zboru ter v ponos koncertnemu vodji g. Jos. Čerinu, ki je kot tak pokazal zopet svojo veliko nadarjenost in spretnost. Kakor g. M. Hubad, tako je tudi g. Čerin velik glasbeni umetnik, in dolžnost našega naroda bodi, da svoje umetnike podpira in jih pridrži v domovini. To bi zdatno povzdignilo ugled in veljavo našega naroda, če bi pri velikih koncertih, operah itd. nastopali zgolj domači umetniki, kakor delajo naši vrli severni bratje Čehi. Ti naj bodo naš vzor!

„Slovanski Svet“ izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto 5 gld.; za učitelje in učiteljice za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Naroča se na Dunaju, IX., Eisengasse 13.

Naznanilo. Na razpolago imamo štiri hrvaške, več čeških, dva srbska in en poljski šolski list. Kdor razume te jezike, mu lahko postrežemo s temi listi — seveda s pogojem, da nam nabira iz teh listov primerne novice za „Vestnik“ v našem listu.

„Savinjski glasovi“ se glasi zbirka mičnih pesmi, katere je uglasbil g. Karol Brvar, mestni orglar v Celju. Zvezek, ki stane 60 kr., obsega tri moške in tri mešane zборе. — Ob enem tukaj priporočamo orglavcem dovršeno in mojstersko „Fantazijo“ z vpleteno zahvalno pesmijo za orgle od Ign. Hladnika v Novem mestu. Stane 80 kr.

„Slovenska Matica“. Ta naš prvi slovstveni zavod leto za letom vidno napreduje. Letos dobe društveniki

po sedem krasnih knjig in sicer: 1. Letopis za leto 1897.; uredil prof. A. Bartel. 2. dr. K. Glaser: Zgodovina slovenskega slovstva. III. del. 2. zvezek. 3. dr. K. Strekelj: Slovenske narodne pesmi. III. snopič. 4. S. Rutar: Trst in Istra. II. del. 5. Zabavne knjižnice X. zvezek: Trojka-Povest. Spisal dr. Fr. D. G. J. Šubic: Električna. I. del. 7. Ant. Knezove knjižnice IV. zvezek.

Knjige prejmo le oni društveniki, ki so udnino za l. 1897. poravnali. Ob priliki bomo priobčili natančno oceno posameznih knjig.

Naši dopisi.

Z Goriškega. (Shod deželnega poslanca g. dr. H. Tume v Ajdovščini. Spomenica goriškega učiteljstva. Interpelacija zaradi tolminskih učiteljskih razmer.) Naš deželni poslanec in odbornik je sklical dne 9. prosinca shod v Ajdovščini. Pojasnil nam je v daljšem govoru razmere v deželnem zboru in odboru, o vipavski železnici i. t. d. Na shodu je bilo prisotnih tudi več učiteljev, ki so izročili g. poslancu spomenico, katere glavne misli so te-le:

„Dne 2. grudna t. l. bode slavil Nj. V. naš presvetli cesar petdesetletnico Svojega vladanja; za dve leti pa se bode slavila štiristoletnica, odkar je prišla vsled dedinskih pogodb naša dežela pod Habsburžane. Prav bi bilo, da bi se omenjeni slavnosti vršili s splošno koristnimi ustanovami, od katerih bi dohajal dobiček vsemu prebivalstvu. Pogoj vsakemu napredku pri poljedelstvu, obrtništvu in trgovstvu je dobra šolska izomika v mladih letih. Brez te podjarmijo ptujci naše poljedelstvo, trgovstvo in obrtništvo ter postanejo naši gospodarji, a naši prvotni deželani njih hlapci. — Pred vsem potrebujemo dobro urejenih ljudskih šol, če noče naša dežela ostati zadnja med zadnjimi. Naše šolske oblasti se sicer trudijo, da bi povzdignile ljudsko šolstvo na Goriškem na vedno višjo in višjo stopinjo. Vpeljale so med učiteljstvom skoraj vojaško disciplino, a one nimajo postavodajalne oblasti, ampak obstoječe postave samo izvršujejo. One niso krive, da nastaja vedno večje pomanjkanje učiteljev in učiteljic ter da bode treba več šol zapreti, če pojde to tako dalje. Naše učiteljstvo zapušča deželo, in mnogi iščejo službe drugod, kjer se delovanje učiteljstva dostojnejše plačuje. — Izgleda k temu ni treba daleč iskati. Učiteljica iz Ajdovščine, gdčna Vuga, odide za podučiteljico v Selo na Stajerskem, kjer sicer dobi za jedno stopinjo nižje mesto ali nižji naslov, dobi pa 190 gld. več letne plače nego je ima tukaj kot definitivna učiteljica. Pri nas učitelji ne morejo dostojno izhajati brez postranskih zaslužkov, naj žive še tako varčno in skromno. Č. kr. finančni stražniki, orožniki, sodni slugi in mnogi drugi z manj študijami so gledé plač na boljsem nego učiteljstvo na Goriškem sploh. Sodni kancelisti z manjšimi študijami dobivajo v starosti od 25—30 let take plače, do kakoršnih učitelji na Goriškem sploh nikoli po sedanji postavi ne pridejo. S tem pa nočemo trditi, da imajo omenjeni predobro plače ali večje nego jim pristojne, ampak samo to, kako revno je plačano učiteljstvo na Goriškem.

Nasledek takih gmotnih razmer je, da podučuje marsikje v naših ljudskih šolah jeden učitelj, kjer bi morala biti vsaj dva, in dva, kjer bi morali biti trije, in da se učiteljsko oboje neprestano seli. — Na tak način mora ostati velika množica našega ljudstva na nižji stopinji znanja in blagostanja, nego ono drugih dežel in narodov, naj se šolske oblasti in revno plačano učiteljstvo še toliko trudijo.“

G. dr. Tuma je dobrohotno sprejel omenjeno spomenico in podal pojasnilo, zakaj se do sedaj šolske in učiteljske razmere niso izboljšale, kakor bi bilo prav in pravično. Sedaj nosijo ljudsko šolski davek samo posestniki in kmetje; obrtniki, trgovci in kapitalisti ga ne plačujejo. Šolski davek bi se moral enakomerno razdeliti. Pojasnil je tudi šolske razmere slovenskega in furlanskega dela naše dežele.

G. Peter Medvešček, nadučitelj v Sv. Križu, je prečital dopis „Učiteljske razmere na Tolminskem“ v 4. številki letošnje „Edinosti“*) ter vprašal g. dr. Tuma, kaj ve o tem povedati kot ud. c. kr. deželnega šolskega sveta.

K temu je še omeniti, da je bil gospod Krajnik istočasno, ko je prišel v Kobarid ter prevzel poučevanje na tamkajšnji pripravljavnici za učiteljske, imenovan učiteljem meščanske šole v Krškem, a se je tej službi odpovedal, ker je mislil, da pride slednjič vendar jedenkrat do boljših dnij v Kobaridu; a motil se je. Pripravljavnica v Kobaridu je bila pred pol letom odpravljena in v Sezani ustanovljena, njega pa nahajamo sedaj v položaju, kakor je v dopisu s Tolminskega povedano. G. dr. Tuma se je tudi o povedani zadevi dobrohotno izjavil ter zagotovil, da jo je vzel na znanje.

Potem se je shod sklenil na navadni način. Hvaležni smo g. dr. Tumi, da se je potrudil k nam ter nas poučil vsestransko o sedanjih razmerah na Goriškem in nam povedal, kako nam je mogoče priti do boljše sreče in blagostanja. Le tako dalje, gospod doktor! Dobri uspehi na Vaši in naši strani ne izostanejo.

Iz krškega okraja. (Okrajna učiteljska konferencija. [Dalje.] Lepopisje. Da se v tem doseže dober uspeh, naj se skrbno popravlja na vsaki strani lepopisnice. Kar se piše, se piše vpričo otrok; otrok naj vidi, kako nastane črka i. t. d. Črke naj se jemlje v genetiškem redu, najprej male, potem velike. Pisati je tudi arabske in rimske številke. Ko se je že vzela velika črka kraja, kjer pišemo, napravimo v zadnji vrsti tudi datum. Pišejo naj se le znana imena in besede. Predpise imeti po ves mesec na tabli ali otrokom v vsako vrstico v knjižnici iste pisati, ni prav. Riše naj se v zvezke brez pik, a tudi k temu predmetu se je treba pripravljati. Glede petja pravi g. nadzornik, naj oskrbujejo isto pri šolarskih mašah otroci sami. Cesarska pesem se pój po prvotnem napevu. Od vsake pesmi naj se navadijo vse kitice, ali, če je dolga, vsaj 3—4 kitice. Dvoglasno petje naj se bolje goji. Pri telovadbi ne smejo izostati nekatere igre, katerih so otroci tako veseli. Ob prihodnjem nadzorovanju se bode zahtevalo nekaj iger. Pri ženskih ročnih delih naj se uči tudi krpiti nogavice, šivati in popravljati perilo. Izdelke naj hrani učiteljica do konca šolskega leta v omari, lepo oprane in zložene. — Šolski vrti naj se uredijo tako, kakor stoji v znanem „Navodilu“. Tudi strupenih rastlin ni pogrešati; a te naj bodo v kakem stranskem kotu. Na šolskem vrtu pa naj se ne poučujejo le otroci, ampak tudi odrasli ljudje. — Glede šolskega reda i. t. d. omenja g. nadzornik, da bodi v vsakem razredu sv. razpelo, cesarska podoba, toplomer, voda in brisača, goba, kreda, dve tabli s dvema stojalom. V šoli bodi vse snažno i. t. d. Šola se pometaj vsak dan, poriblje pa 4 krat na leto.**). Ventilacija bodi v vsaki šoli. — Uradni spisi naj bodo v lepem redu. Skupni pregled naj se napravi vsaj do Božiča. Katalog bodi izpolnjen v vseh rubrikah. V razrednici naj se v zadnji rubriki polmesečno skupno število zamud zaznamuje s tinto. S tinto naj se tudi zaznamujejo vsak dan nenavzočniki v razrednici. Po razrednici in po katalogu naj ne bode toliko opazek s svinčnikom. Število otrok se mora v razrednici in v katalogu ujemati. Tednik se piše sproti in jasno. Tudi za ponavljalno šolo naj se uvede tednik, razrednica in zapisnik. Šolska naznanila naj se pišejo prav lepo. Tudi katehetu naj se dadó v podpis, ako je na njih natisnjena besedica „katehet“, ali če sam to zahteva. Na vsakem šolskem naznanilu bodi lastnoročni podpis šolskega voditelja (ne stampilja!). Razdeliti je šolska naznanila 4 krat na leto. Duplikati morajo biti kolekovani z 1 gld. — Šolske zamude je točno predlagati. V zapisniku ubožnih knjig naj se vselej posebe vpišejo knjige iz c. kr. zaloge šol. knjig in one, ki se dobé od drugod. V kroniko naj se piše le to, kar

je zares važnega; kronika se piše sproti; sklence naj se 31. vel. srpana, datira in podpiše ter zraven pritisne šolski pečat. — Prošnje za podelitev kake službe naj se vlagajo vsaj 14 dni pred koncem termina. Lucilius.

(Dalje prib.)

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gosp. Gregor Koželj, učitelj v Št. Gotardu, 1 gld.; g. Josip Celestina, c. kr. profesor v p. v Ljubljani, 1 gld.; g. Ferdo Wigele, učitelj v Starem-trgu pri Loži, povodom rojstva sinka „Ferdinand, Franc Josipa“, 3 gld.; g. Janez Pokorn, učitelj v Horjulu, 3-60 gld.

Učiteljski konvikt: G. Gregor Koželj, učitelj v Št. Gotardu, 2 K; g. Josip Celestina, c. kr. profesor v p. v Ljubljani, 2 K; g. Ferdinand Verbič, bogoslovec v Ljubljani, nabral b. priliki pogreba vč. r. g. Iv. Oblaka, župnika v Borovnici, 8 K; gđe. Ana Pour, učiteljica na Vrhniki, na knj. kr. podr. št. 117 8-50 K; g. D. Grčar, nadučitelj v Mirni na Dolenjskem, na knj. kr. podr. št. 331 10 K; gđe. Marija Borowsky, učiteljica v Trzinu, na Gorenjskem na knj. kr. podr. 24 K; g. Rudolf Piš, učitelj v Cerknici, na knj. kr. podr. št. 120 23 K; g. Fran Črnagoj, učitelj na Barji, 1 K; g. Boleslav Blovdek, c. kr. inženier v Tacnu, 1 K; g. Edvard Cerjak v Cerknici, 6 K, katere so darovali prijatelji šole v gostilnici g. Frana Tratnika v Dolenji vasi.

Pohvaljen učitelj-pisatelj. V zadnji številki smo omenili, da je naš sotrudi „Premec“ jako marljiv in spreten sotrudi ob enem tudi „Lj. Zvonu“. Njegovi spisi ne delajo časti samo slovenskemu učiteljstvu, ampak tudi slovenskemu narodu. Tržaška „Edinost“ piše v letošnji 10. številki o Premcu tako-le:

Med umetniki, ki so nastopali minolo leto v „Zvonu“, sledi po kvaliteti Premec. O Premcu se sme reči, da je rejalist, da je slovenski rejalist, ki zajemlje snovij naravnost iz našega narodnega življenja. Premec bo dosegal še jako lepih vspehov, ker je marljiv in tudi nadarjen. Imponirati pa bo mogel glede individualnosti. Njegovi letošnji spisi: „List za listom“ (provedeno v srbohrvaščino), „Ženitna ponudba“ in „Škof“ so vsi jednako dobri glede vsebine in oblike. „Škof“ je pisan priprosto, a vendar lepo. Premec opisuje tudi lepo, plastično, pred vsem pa v „List za listom.“

Žal, da mora tak talent životariti in samotariti na pustem in dolgočasnem Premu. Skrb naših oblastev in naših narodnih voditeljev bi morala biti, da bi dobil kako odličnejšo službo, kjer bi mu bila dana prilika, občevati z omikanci ter tako razširjati svoj duševni obzor. Upamo, da bodo merodajni činitelji razumeli in upoštevali naše besede tembolj, ker namerava tudi ta vzorni učitelj prestopiti k sodnji. Da ohranimo tako vrlega in spretnega učitelja našemu stanu — zato: Videant consules!

Status! Ta beseda gre od ust do ust vsega kranjskega učiteljstva. Vse učiteljstvo želi, da se upelje osebni razredni sistem. Na podstavi zatrjevanj in obljub vseh strank in visoke vlade v lanskem deželnem zboru, da se bo pri regulaciji plač jemal v poštev osebni status po službenih letih, upamo, da se izpolni ta iskrena želja vsega kranjskega učiteljstva.

Za šolski muzej slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva je poslalo „šmarsko-rogaško učiteljsko društvo“ 10 gld. Prosimo vsa ona društva, koja še niso storila svoje dolžnosti, da se odzovejo čimprej, ker nam je treba nabaviti precej oprave za muzej. V ime „direktorija Zaveze“: Fran Luznar, blagajnik.

Svoji k svojim. V Črnomlju je zbirališče učiteljev pri g. Fr. Šušteršiču („Drvarnica“), kjer je na razpolago tudi naš list in se dobi cena hrana in zdrava pijača. — Naš naročnik in podpornik „Učiteljskega konvikta“ g. R. Šeber v Postojini, ima na novo urejeno tiskarno ter v

*) Glej dopis „S Tolminskega“ v 3. števil. t. l.

**) Lepo; a vprašanje je, če bode hotel krajni šolski svet plačati! Opomba dop.